Міністерство освіти і науки України
Ужгородський національний університет
Факультет післядипломної освіти
Кафедра курортології, медичної реабілітації та фізіотерапії

Особливості використання фізіотерапії та фізіопунктури в педіатричній практиці

Ужгород - 2005

Методична розробка підготовлена:

завідувачем кафедри курортології, медичної реабілітації та фізіотерапії факультету післядипломної освіти, к.мед.н., доц. Добра П.П.

асистентом кафедри курортології, медичної реабілітації та фізіотерапії факультету післядипломної освіти Блага О.С.

Рецензенти:

д.мед.н., професор Чопей І.В., завідувач кафедри терапії та сімейної медицини факультету післядипломної освіти

д.мед.н., професор Товт-Коршинська М.І.

Затверджено методичною комісією факультету післядипломної освіти УжНУ.

Протокол № 9 від 19.05.2005 року.

Методична розробка призначена для лікарів всіх спеціальностей, передусім лікарів-терапевтів, сімейних лікарів, лікарів-інтернів, а також студентів старших курсів медичних вузів.

Реабілітація хворої дитини – важкий і складний процес, що потребує врахування стану її моторики, психіки та самого захворювання. Відразу після народження протягом двох перших тижнів має місце період гальмування розвитку дитини, що викликано необхідністю її адаптації до нових умов навколишнього середовища. У цей період методи фізіотерапії застосовуються рідко, за винятком окремих захворювань, наприклад, при акушерських паралічах – лазеротерапія інфрачервоного діапазону, УФО – при гемолітичній жовтусі.

У віці 3-х років діти особливо чутливі до навколишніх змін, незвичайних подразників, незнайомих людей.

I. ***Особливості класичної фізіотерапії стосовно до педіатричної практики такі:***

1. Гальванізація та електрофорез лікарських речовин.

Місцеві та рефлекторно-сегментарні методики призначаються дітям з 3-4-х тижневого віку. Щільність струму: для дітей до 1 року – 0,01-0,03 мА/см^2, від 1 до 7 років – 0,01-0,03 мА/см^2, старше 7 років – до 0,08 мА/см^2. Тривалість процедури – 10-15 хв., щодня або через день, на курс 10-20 процедур.

Методики загальної дії, гальванічний комір, ендоназальний електрофорез лікарських речовин призначаються дітям, старшим 2-х років.

2. Діодинамотерапія.

Призначається дітям, старшим 3-х років, але доцільніше використання цього методу у дітей після 7 років. Рекомендується переважне використання двотактного безперервного та хвильового струмів. Останні можуть використовуватися і для електростимуляції. Тривалість процедур – до 8 хвилин.

3. Ампліпульстерапія (СМТ).

У педіатрії використовується з 3-4-х місяців, але в деяких випадках – з 3-4-х тижнів. Сила струму до 1 року – від 5 до 8 мА (переважно підпорогова або порогова), від 1 до 7 років – 10-12 мА, дітям, старшим 7 років, - до 15-30 мА. Тривалість процедури: до 1 року – 5-12 хвилин, від 1 до 7 років – 10-15 хвилин, після 7 років – 10-20 хвилин. Переважно рекомендується використання змінного режиму, І та ІУ видів роботи. Призначається щодня або через день на курс 10-15 процедур.

4. Електросон та центральна електроанальгезія.

Використовується з 2-х річного віку. Показано лобно-пипкоподібно-відросткове розташування електродів. Перші процедури бажано проводити в субпороговому режимі. Частіше використовується нижній діапазон частот – до 30-40 Гц. Тривалість сеансів – від 10 до 40 хвилин, щодня або через день, на курс 5-15 процедур.

У педіатричній практиці бажано використовувати апарат “ЛЕНАР” при силі струму до 0,5 мА, частоті 800-1000 Гц, експозиція – від 15 до 30 хвилин, щодня або через день, 5-15 процедур на курс лікування.

5. Електростимуляція.

Призначається з 2-3-х річного віку. Більш показані внаслідок меншої болючості м’язового скорочення апарати “Z-10” серії “МіТ”, “Ампліпульс”, “Стимул”, “Міоритм”, “Нейропульс”.

6. Дарсонвалізація.

Призначається дітям, старшим від 2-х років з використанням слабкої та середньої потужності напруги апарата. Тривалість процедури – до 10 хвилин, на курс 7-12 процедур.

7. Ультратонтерапія.

Використовується з перших днів життя, за контактною методикою. Тривалість – до 10 хвилин, на курс 5-12 процедур.

8. Індуктотермія.

Призначається з 5 років (в окремих випадках – на малі ділянки тіла з 3-х років). Використовуються слабкотеплові

дози, тривалість – до 10 хвилин, через день, на курс 8-10 процедур. Впливають тільки на кінцівки, суглоби.

9. УВЧ-індуктотермія.

Призначається з 2-4-х тижневого віку. Потужність: дітям до 3 місяців – 15 Вт, старшим від 3 місяців – до 30 Вт, після 5-7 років – до 30-40 Вт. Тривалість: дітям до 3 місяців – 5 хвилин, старшим від 3 місяців – 5-10 хвилин, після 5-7 років – до 10-15 хвилин. Процедури призначаються на грудну клітку, кінцівки, суглоби, вуха, зону малого таза. Процедури використовуються щодня, через день, на курс 5-10 процедур.

10. УВЧ-терапія.

Використовується з перших днів життя. Дітям до 5-7 років призначаються атермічні або слабкотеплові дози – до 10-2- Вт (на грудну клітку та живіт – до 40 Вт). Дітям, старшим від 7 років, - до 40-60 Вт. Тривалість процедур: до 1 року – 5-7 хвилин, від 1 до 7 років – 7-9 хвилин, після 7 років – 8-12 хвилин. На курс 5-7 процедур. На ділянку голови: дітям до 7 років - потужність до 15 Вт. Інтервали між курсами – 3-4 місяці.

11. Мікрохвильова терапія.

Використовуються переважно апарати “Луч-2”, “Луч-3”, “Ранет”, “Ромашка”.

СМТ-терапію в малих дозах можна використовувати з перших тижнів життя. Переносні апарати використовуються широко з 1,5-2 років.

ДМХ-терапію призначають з 2-3-х річного віку. Потужність: дітям до 3 років – 2,5-4 Вт, від 3 до 7 років – до 4-6 Вт, після 7 років – до 6-10 Вт. Тривалість процедур: дітям до 3 років – до 5 хвилин, від 3 до 7 років – 5-7 хвилин, після 7 років – 5-10 хвилин. На курс 5-10 процедур, щодня або через день. Апарати стаціонарного типу (“Волна-2”, “Луч-58”, “Луч-58-1”) використовуються для лікування дітей після 7 років, потужність не більш ніж 25 Вт, через день, на курс 5-8 процедур.

12. Магнітотерапія.

Змінне магнітне поле призначається дітям з 3-4-х тижневого віку при магнітній індукції до 25 мГл.

13. Ультразвукова терапія.

Використовується з 2-х річного віку за особливими показниками (колоїдні рубці, вроджена клишоногість) при інтенсивності від 0,05-0,1 до 0,3-0,4 Вт/см^2. Режим імпульсний, тривалість впливу від 2-3 хвилин до 5 хвилин на одне поле. На курс – від 6-8 до 10 процедур через день. На рік допускається 2 курси ультразвукової терапії. Протипоказане опромінення ростових зон кісток.

14. Загальні ультрафіолетові опромінення.

Використовуються з перших днів життя за стандартними схемами з обмеженням максимальних дозувань: до 1 року – 1,5 біодози, від 1 до 3 років – 2 біодози, після 3 років – 3 біодози.

15. Місцеві ультрафіолетові опромінення.

Призначаються з перших днів. Площі опромінення: до 3 місяців – 40-60 см^2, від 1 до 3 років – 100 см^2, від 3 до 7 років – 150 см^2, до 12 років – 200 см^2, після 12 років – 400 см^2. Дозування, зазвичай, у 1,5-2 рази менше, ніж у дорослих (максимально до 1,5-2 біодоз).

16. Лазеротерапія.

Використовується з перших днів, переважно розфокусованим променем.

17. Міліметровохвильова терапія.

Використовуються з перших днів життя.

18. Парафіно-озокеритолікування.

Використовується з 2-3 тижневого віку. Рекомендується серветно-аплікаційна методика, перший шар – температурою 38-40^0 С, наступний – 50-60^0 С. Використання кюветно-аплікаційної методики не рекомендується через можливість перегріву. На курс – 10-15 процедур, щодня або через день. При простудних захворюваннях використовується теплолікування у вигляді “чобітка” при дещо підвищеній температурі – до 45^0 С.

19. Грязелікування.

Призначається з 3-х років. За мітигованими методиками – температура 38-42^0 С, 8-12 хвилин, на обмежені ділянки тіла.

20. Бальнеолікування.

Призначається з 3-х років, температура води 35-36^0 С, через день, на курс 8-12 процедур.

21. Масаж.

Використовується з 2-3 місячного віку як окремих частин тіла, так і загальний, за класичною методикою, з використанням погладжування та розтирання. Вібраційні прийоми не використовуються.

22. Лікувальна фізкультура.

Призначається: пасивна – з перших днів життя, активна – з 2-х річного віку.

23. Спелеотерапія.

Використовується з 2 років. Тривалість процедур – 20-30 хвилин, на курс лікування від 10-12 до 20 процедур. Повторний курс – через 6-12 місяців.

24. Комплексне санаторне лікування.

Використовується з 3-х років в умовах місцевих санаторіїв. Вивіз дітей до 3-х років на лікування в іншу кліматичну зону не рекомендується. На курорти відправляють дітей переважно з 7 років.

II. ***Особливості використання фізіопунктури у педіатричній практиці.***

Дитині до 3-х років пояснювати необхідність проведення процедури голковколювання – недоцільно. Важливіше виконувати процедуру у вигляді гри, застосовувати безболісні методи. Найкраще у цьому віці проводити процедуру з участю батьків. Діти 4-6 років до лікування можуть ставитись більш свідомо, але певні передумови та особливості проведення процедури у цьому віці також необхідні:

1) встановлення контакту з дитиною, вміння заспокоїти її;

2) демонстрація видів голковколювання на дітях, які вже адаптувалися до процедур і добре їх переносять;

3) проведення процедур з елементами гри: полікувати хвору іграшку, лікаря, а потім і маленького пацієнта;

4) переважне застосування безболісних варіантів;

5) участь батьків у процедурі лікування визначають індивідуально, однак, під час перших сеансів вона, як правило, доцільна.

Застосовуючи методи акупунктури, слід надати перевагу введенню голки через трубочку.

Література:

1. “Курортні ресурси України”/ за ред. Лободи М.В. – Київ: “Тамед”, 1999. – 154 с.
2. “Основи курортології”/ за ред. Лободи М.В., Колесника Е.О. –Київ: “Купріянова”, 2003. – 510 с.
3. Загальна фізіотерапія: Навчальний посібник./ За ред. Федоріва Я.-Р. М., Філіпюк А.Л., Грицко Р.Ю. – К.: Здоров’я, 2004. – 224 с.
4. Медична реабілітація хворих в санаторно-курортних закладах ЗАТ “Укрпрофоздоровниця”./ За ред. Колесника Е.О. – Київ: “Купріянова”, 2004. – 304 с.
5. Медична реабілітація хворих на курортах Закарпаття в санаторіях ЗАТ “Укрпрофоздоровниця”. За ред. Добри П.П. – Київ: “Денеб”, 2004. – 120 с.
6. Методичні рекомендації з санаторно-курортного лікування/ за ред. Лободи М.В. – Київ: “Тамед”, 1998. – 310 с.
7. Общая физиотерапия. Пономаренко Г.Н. – К.: “Куприянова”, 2004. – 384 с., 57 ил.

ДОДАТОК

Код форми за ЗКУД_____
Код закладу за ЗКПО_____

Міністерство охорони здоров'я України
Лікувально-профілактичний заклад

МЕДИЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ форма № 070/о
Затверджена наказом МОЗ України
27.12.1999 р. № 302

ДОВІДКА
для отримання путівки

дана довідка не заміняє санаторно-курортної карти і не дає хворому права на санаторне або на амбулаторне лікування

Дійсна до „___"_____200__року

Видана хворому (ій)__ _____

_____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____

(рік народження)

_____

(місце проживання)

у тому, що він (вона) страждає_____ _____

(вказати діагноз)

_____

_____

_____

і що йому(їй) рекомендується лікування:

курортне_____ _____

(вказати рекомендовані курорти)

а) у санаторії_____ _____

(вказати профіль)

б) амбулаторно-курсове (підкреслити)

у місцевому санаторії (поза курортом)_____ _____

(вказати профіль санаторію)

Пора року: взимку, навесні, влітку, восени (підкреслити).

Довідка дійсна лише за місцем проживання або роботи хворого.

Вона подається при отриманні путівки і залишається в профкомі.

Після отримання довідки необхідно звернутися за санаторною картою в лікувальний заклад, який видав довідку.

М.П. ЛКК №_____

Лікуючий лікар_____ __

Заввідділом_____

„__"_____200_ року

Код форми за ОКУД_____

Назва установи **Код установи за ОКПО_____**

Медична документація
Форма № 072-У
Затверджена Міністерством охорони
здоров'я України 27.12.1999 року № 302

САНАТОРНО-КУРОРТНА КАРТА №_____
„____"_____200__ року

Видається при пред'явленні путівки на санаторне чи амбулаторне лікування.
Без цієї карти путівка не дійсна.
Адреса лікувальної установи, що видала карту:

Область_____
Район_____
Місто_____
Вулиця_____
Прізвище, ім'я, по-батькові лікуючого лікаря_____
Прізвище, ім'я, по-батькові хворого_____
Стать чол./жін. (підкреслити),рік народження_____
Адреса хворого_____

1. Місце роботи_____
2. Займана посада_____
3. Скарги: давність захворювання, дані анамнезу, попереднє лікування, у т.ч. санаторно- курортне_____
_____
_____

4. Стислі дані клінічного, лабораторного, рентгенологічного та інших досліджень (дати)_____
_____
_____
_____

5. Діагноз:
а)основний_____
_____

б)супутні захворювання_____

ВИСНОВОК:
Курортне лікування_____
вказати рекомендовані курорти
а)у санаторії_____
вказати профіль
б) амбулаторно-курсове (підкреслити)

Рекомендується лікування у місцевому санаторії (поза курортом)
_____
вказати профіль санаторію

Пора року_____

М.П. Лікуючий лікар

Завідувач відділенням